SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian z renesansu (język polski)

Grupa A

Epoka w literaturze polskiej, lata ok. 1500–1620

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Jak nazywał się największy polski poeta renesansu?

(A) Mikołaj Rej
(B) Łukasz Górnicki
(C) Jan Kochanowski
(D) Klemens Janicki

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Który poeta jest autorem zbioru „Pieśni" (Księgi dwoje)?

(A) Bolesław Prus
(B) Jan Kochanowski
(C) Adam Mickiewicz
(D) Juliusz Słowacki

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących fraszki „Na lipę" zaczynającej się od słów „Gościu, siądź pod mym liściem".

1. Lipa chlubi się, że rodzi jabłka jak drzewa w hesperyjskim sadzie.	**P**	**F**
2. Lipa twierdzi, że jej cichy szept sprowadza na człowieka sen.	**P**	**F**
3. Lipa obiecuje gościowi, że pod jej liśćmi nie dosięgnie go słońce.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących pieśni „Nie porzucaj nadzieje" (Pieśń IX z Ksiąg wtórych).

1. Podmiot radzi, by w szczęściu okazywać innym swoją wyższość.	**P**	**F**
2. Według pieśni radość trwa w ludzkim życiu wiecznie, bez domieszki troski.	**P**	**F**
3. Podmiot pociesza adresata przykładem zimy, po której przychodzi wiosna.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–5 pkt)

Dopasuj kazanie do obrazu (porównania), którym posługuje się w nim Skarga.

1. Kazanie III	...	A. muzyka z wielu głosów, którym takt daje jeden kantor
2. Kazanie IV	...	B. beczka rozsypująca się, gdy opadną obręcze
3. Kazanie VII	...	C. gliniany garniec rozbity o ścianę na znak zagłady
4. Kazanie VIII	...	D. złe prawo jak lew, bestia nierozumna, której nie da się namówić
5. Kazanie I	...	E. stary dąb, którego korzeniem jest Chrystus i kapłani

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Przeszłość już nie wraca, a przyszły czas ma w swojej mocy (1) _____. Ludzkiemu rozumowi wystarczy troszczyć się o dzień (2) _____. Pieśń kończy się wezwaniem, by żyć dobrze, nie (3) _____.

(1) Bóg / człowiek / król / rozum
(2) jutrzejszy / wczorajszy / przyszły / dzisiejszy
(3) śpiewając / odkładając / pijąc / pracując

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Kim jest Makduf i dlaczego jest ważny dla fabuły „Makbeta"?

Opisz postać Makdufa i jego rolę w upadku Makbeta (40-60 słów).

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, co poeta mówi o swoim zbiorze w utworze „O fraszkach" zaczynającym się od słów „Najdziesz tu fraszkę dobrą", i objaśnij użyte w nim porównanie.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

We fraszce „Epitafium dziecięciu" zaczynającej się od słów „Byłem ojcem niedawno" mówi ojciec. Wyjaśnij, co go spotkało i w czym przejawia się tragizm jego sytuacji.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Na podstawie pieśni „Chcemy sobie być radzi?" (Pieśń IX z Ksiąg pierwszych) wyjaśnij, jak działa Fortuna i jaką postawę wobec niej zaleca podmiot.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/renesans

Sprawdzian z renesansu (język polski)

Grupa B

Epoka w literaturze polskiej, lata ok. 1500–1620

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Jaką formę władzy Skarga uważa za najlepszą dla Rzeczypospolitej?

(A) Republikę oligarchiczną na wzór wenecki, z władzą senatu
(B) Demokrację szlachecką z silnym sejmem i słabym królem
(C) Monarchię ograniczoną prawami, z silną władzą jednego króla
(D) Teokrację z papieżem jako najwyższą władzą w państwie

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Co Skarga zarzuca szlachcie w Kazaniu VIII w kwestii zbytków i marnotrawstwa?

(A) Że żyją zbyt skromnie i oszczędnie, nie wspierając kupców i rzemieślników
(B) Że za dużo wydają na zamki, twierdze i wojsko, zaniedbując gospodarstwa
(C) Że wysyłają pieniądze za granicę na studia synów we Włoszech i Niemczech
(D) Że za mało wydają na kościoły i obronę, a za dużo na jedwabie, wino, karety i uczty

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących twórczości Mikołaja Sępa Szarzyńskiego:

1. Tytułowa „wojna" w jednym z jego sonetów toczy się między człowiekiem a szatanem, światem i własnym ciałem.	**P**	**F**
2. Sęp Szarzyński jest uznawany za prekursora baroku w literaturze polskiej.	**P**	**F**
3. W jego sonetach życie ziemskie przedstawione jest jako nieustanna, spokojna sielanka bez konfliktów wewnętrznych.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących literatury renesansu w Polsce.

1. Łukasz Górnicki w „Dworzaninie polskim" przystosował do polskich realiów dzieło włoskiego pisarza Baldassarego Castiglionego.	**P**	**F**
2. Jan Kochanowski przełożył Psałterz i nadał psalmom polską formę poetycką w „Psałterzu Dawidów".	**P**	**F**
3. Mikołaj Rej jest autorem „Trenów".	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–5 pkt)

Dopasuj pieśń (oznaczoną początkowymi słowami) do postaci mitologicznej lub historycznej, która w niej występuje.

1. Acz mię twa droga, miła, barzo boli	...	A. Danae i Jowisz ukryty w złotym darze
2. W twardej kamiennej wieży i za troistemi	...	B. Amfion wznoszący mur dźwiękiem lutni
3. Królewno lutnie złotej i rymów pociesznych	...	C. lutnia Orfeusza i łódź Charona
4. Ucieszna lutni, w której słodkie strony	...	D. Europa uniesiona przez wołu przez morze
5. Kto ma swego chleba	...	E. król macedoński, któremu cały świat wydawał się za mały

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Na brzegu, przy którym stanął most, Polska i (1) _____ mają odtąd odbywać wspólne sejmy. Król spętał mostem rzekę (2) _____, tak że każdy może ją teraz przejść suchą (3) _____.

(1) Ruś / Prusy / Inflanty / Litwa
(2) Narew / Wisłę / Odrę / Wartę
(3) szatą / głową / dłonią / nogą

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Na podstawie fraszki „Epitafium Kosowi" wyjaśnij, jaką przestrogę dla żywych formułuje poeta i jak wzmacnia ją sytuacja opisana na początku utworu.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

W pieśni „Zegar, słyszę, wybija" (Pieśń XXIV z Ksiąg pierwszych) pojawia się myśl, że „człek - Boże igrzysko". Wyjaśnij, jak pieśń ocenia chciwego człowieka i jaki los spotyka zgromadzony przez niego majątek.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Na podstawie fraszki „Na pany" wyjaśnij, co zarzucają dworzanom współcześni panowie i jak poeta odpowiada na ten zarzut.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

W zakończeniu fraszki „Na zdrowie" podmiot liryczny zwraca się do zdrowia bezpośrednio. Nazwij ten środek stylistyczny i wyjaśnij, o co prosi podmiot.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/renesans

Sprawdzian z renesansu (język polski)

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **B**

3. (3 pkt) **1. F; 2. P; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. F; 2. F; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (5 pkt) **1–A, 2–E, 3–D, 4–C, 5–B** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) Bóg; (2) dzisiejszy; (3) odkładając** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Makduf to tan Fife, który odkrywa zamordowanego Duncana. Ucieka do Anglii, do Malcolma, a Makbet w odwecie każe wymordować jego żonę i dzieci. Wtedy Makduf staje się mścicielem. Może zabić Makbeta, bo urodził się przez cesarskie cięcie („przed czasem ze swojej matki wydarty był łona"), a przepowiednia chroniła Makbeta przed każdym, kto jest „z kobiety zrodzony".
Punktacja: tan Fife, odkrywa morderstwo (1 pkt); zabija Makbeta - cesarskie cięcie (1 pkt)

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Poeta uprzedza czytelnika, że znajdzie w zbiorze fraszki dobre, złe i średnie. Porównuje książkę do budowy muru: na bokach murarze kładą lepszą, bardziej rumianą cegłę i ciosany kamień, a do środka wrzucają kawałki i gruz. Tak samo zbiór składa się z utworów wartościowych i słabszych — to żartobliwa, skromna autoprezentacja.
Punktacja: Wskazanie, że w zbiorze są fraszki dobre, złe i średnie — nierówne jakościowo — 1 pkt. Objaśnienie porównania z murem: z zewnątrz układa się lepszą cegłę i ciosany kamień, a do środka gorszy materiał i gruz; podobnie zbiór zawiera utwory lepsze i słabsze — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Ojciec mówi, że jeszcze niedawno był ojcem, a dziś nie ma nikogo, kto by go tak nazwał, bo śmierć zabrała mu wszystkie dzieci. Ostatnie dziecko zginęło, bo połknęło lichą haftkę. Tragizm polega na kontraście między niedawnym szczęściem a całkowitą pustką oraz na tym, że życie dziecka przerwała błaha, przypadkowa rzecz.
Punktacja: Wskazanie, że ojciec stracił wszystkie dzieci i nie ma już nikogo, kto nazywałby go ojcem (ostatnie dziecko zmarło po połknięciu haftki) — 1 pkt. Wskazanie tragizmu: nagłość i błahość przyczyny śmierci, całkowita utrata potomstwa, kontrast: niedawno ojcem, dziś bez nikogo — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Fortuna jest zmienna: u niej łatwo się zdarza, że kto stał, upada, a ten, kto niedawno leżał u jej nóg, po chwili patrzy na innych z góry. Ludzie są w jej władzy („my siedziem w jej prawie"), czyli są od niej zależni. Podmiot radzi, by tak ułożyć umysł, żeby umieć znosić i szczęście, i nieszczęście — nieszczęście mężnie wytrzymać, a w szczęściu się nie wywyższać. Gdy szczęście odchodzi, trzeba oddać to, co się dostało, i schronić się we własnej cnocie.
Punktacja: Działanie Fortuny: jest zmienna, kapryśna — kto stał, upada, a kto leżał u jej stóp, wkrótce wywyższa się; człowiek jest w jej władzy — 1 pkt. Postawa: umieć znosić szczęście i nieszczęście — w nieszczęściu mężnie wytrzymać, w szczęściu się nie wynosić; gdy szczęście odejdzie, oddać je i schronić się w cnocie — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (3 pkt) **1. P; 2. P; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. P; 2. P; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

5. (5 pkt) **1–D, 2–A, 3–C, 4–B, 5–E** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) Litwa; (2) Wisłę; (3) nogą** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Poeta przestrzega, że śmierć chodzi za człowiekiem przez cały czas, dlatego nie wolno dać się zwieść zdrowiu ani młodości: nikt nie wie, kiedy każą mu odejść, a wtedy nie pomogą ani płacz, ani dary. Przestrogę wzmacnia sytuacja z początku fraszki — Kosa kładą do grobu ci sami towarzysze, którzy wczoraj bawili się z nim wesoło. Kontrast wczorajszej radości i dzisiejszego pogrzebu pokazuje, jak nagle przychodzi śmierć.
Punktacja: Przestroga: śmierć towarzyszy człowiekowi zawsze; nie wolno ufać zdrowiu ani młodości, bo nie wiadomo, kiedy trzeba będzie odejść, a wtedy nie pomogą łzy ani dary (motyw memento mori) — 1 pkt. Wzmocnienie: Kosa chowają towarzysze, którzy jeszcze wczoraj weselili się z nim — kontrast wczorajszej zabawy i dzisiejszego pogrzebu pokazuje nagłość śmierci — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pieśń twierdzi, że nie ma nic nędzniejszego niż chciwiec, który zbiera dla kogoś innego, a sam głoduje. Godności i urzędy są złudzeniem, bo śmierć i tak wszystkich zrówna. Majątek chciwego ojca przejmie syn, który odziedziczy worki z pieniędzmi, ale nie rozum ojca — i szybko je roztrwoni. Poeta widzi w tym Boży porządek: co jeden zgromadzi, drugi rozrzuci, żeby świat nie popadł w żebraninę. Dlatego lepiej odrzucić troski i cieszyć się winem.
Punktacja: Ocena chciwego: nie ma nic nędzniejszego — zbiera dla innych, a sam umiera z głodu; godności i urzędy to błędy, bo śmierć wszystkich zrównuje — 1 pkt. Los majątku: syn roztrwoni to, co ojciec zgromadził (co jeden zgromadził, drugi rozciska; syn tylko worki zliczy, w rozumie nie dziedziczy) — Bóg tak urządził świat — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Panowie narzekają, że dawniej dwór był pełen zapaśników, szermierzy i gońców, a dziś młodzi słudzy umieją tylko lać w siebie wino jak w beczkę. Poeta przyznaje, że słudzy się zmienili, ale odpowiada, że zmienili się także panowie: dawni kochali się w męstwie, a dzisiejsi wolą kupca z workiem pieprzu niż rycerza. Skoro panowie nie cenią dzielności, trudno się dziwić, że słudzy nie walczą.
Punktacja: Zarzut panów: dawniej byli dzielni zapaśnicy, szermierze, gońcy, a dziś młodzi słudzy umieją tylko pić — 1 pkt. Odpowiedź poety: trudno też o takich panów jak dawni, którzy cenili męstwo; dziś wolą Żyda z workiem pieprzu (zysk, handel), więc nic dziwnego, że słudzy nie walczą — winni są sami panowie — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Podmiot posługuje się apostrofą — zwraca się do zdrowia jak do osoby, nazywając je drogim klejnotem. Oddaje mu swój ubogi dom i prosi, by zdrowie zechciało w nim zamieszkać, czyli by nie opuszczało jego i jego bliskich.
Punktacja: Nazwanie środka: apostrofa (bezpośredni zwrot do zdrowia, uosobienie) — 1 pkt. Wskazanie prośby: podmiot ofiarowuje zdrowiu swój ubogi dom i prosi, by je sobie upodobało, czyli zamieszkało w jego domu — 1 pkt. Maks. 2 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 24 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	22–24 pkt
dobry (4)	18–21 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	8–11 pkt
niedostateczny (1)	0–7 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/renesans**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.